

Kohti hiilinegatiivisia ja feministisiä kuntia ja kaupunkeja

Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton kuntavaaliohjelma 2021

Hyväksytty liittokokouksessa 22.11.2020

Sisällysluettelo

7	ILMASTONMUUTOSTA TORJUTAAN KUNNISSA	2
8	1. KOHTI HIILINEGATIIVISIA KUNTIA	2
9	2. ENERGIANTUOTANNON PÄÄSTÖT ALAS.....	2
10	3. LIIKENTEEN PÄÄSTÖT ALAS.....	3
11	4. KULUTUKSESTA KESTÄVÄÄ.....	3
12	LUONTOA SUOJELLAAN KUNNISSA.....	3
13	5. TURVATAAN LUONNON MONIMUOTOISUUTTA JA SUOJELLAAN ARVOKKAAT	
14	VIHERALUEET	4
15	TEHDÄÄN FEMINISTISTÄ POLITIIKKA JA TORJUTAAN ERIARVOISUUTTA	
16	KUNNISSA	4
17	6. FEMINISTISET KUNNAT	5
18	7. JULKISET PALVELUT OVAT VIHREÄN HYVINVOINTIVALTION PERUSTA	5
19	8. EHKÄISTÄÄN ERIARVOISTUMISTA.....	6
20	9. HUOMIOIDAAN ESTEETTÖMYYS	6
21	10. TURVATAAN JOKAISELLE NUORELLE HARRASTUS.....	6
22	PANOSTETAAN LAADUKKAASEEN JA TASA-ARVOISEEN KOULUTUKSEEN	
23	KUNNISSA	7
24	11. TASA-ARVOINEN JA YHDENVERTAINEN KOULU JA VARHAISKASVATUS.....	7
25	OSALLISTAVAT JA AVOIMET NUORTEN KUNNAT.....	7
26	12. EDISTETÄÄN AVOIMUUTTA PARANTAVIA RAKENTEITA	8
27	13. EDISTETÄÄN NUORTEN VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUKSIA	8

31 Ilmastonmuutosta torjutaan kunnissa

32

33 Kunnat ovat ratkaisevassa asemassa ilmastonmuutoksen torjunnassa.
34 Ilmastonäkökulma on sisällytettävä läpileikkaavasti kaikkeen kunnan toimintaan ja
35 kehitykseen aina rakentamisesta liikenteeseen ja julkisiin hankintoihin. Suomen
36 kuntien päästöt koostuvat pääosin tieliikenteestä, maataloudesta, kaukolämmöstä ja
37 sähkönkulutuksesta. Liikenteen päästöihin puututaan tehokkaimmin tarjoamalla
38 vähäpäästöisiä liikkumisen mahdollisuuksia, rajoittamalla polttomoottorillisten
39 ajoneuvojen määrää, ja harjoittamalla kestävästä kaupunkisuunnittelua.
40 Kaupunkirakenteessa tulee suosia tiivistä rakentamista joukkoliikenneyhteyksien
41 varrelle ja välttää kaupunkien levittäytymistä jo rakennettujen alueiden ulkopuolelle.
42 Lämmön- ja sähköntuotanto on muutettava fossiilivapaaksi.

43 Kuntien itse tuottamien päästöjen lisäksi on vähennettävä asukkaiden kulutuksesta
44 syntyviä päästöjä mahdollistamalla kestävä, ekologinen ja vähäpäästöinen elämäntapa.

45

46

47 1. Kohti hiilinegatiivisia kuntia

48

49

- 50 • Kaikkien kuntien on sitouduttava hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä ja
51 pyrittävä sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen.
- 52 • Kuntien on luotava suunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi
53 demokraattisesti asukkaitaan kuunnellen. Suunnitelman toteutumisen
54 seurannan tulee olla läpinäkyvää.

55

56

57 2. Energiantuotannon päästöt alas

58

59

- 60 • Luodaan yksilölliset suunnitelmat hiilineutraaliin lämmöntuotantoon
61 siirtymiseen kaikissa kunnissa
- 62 • Kartoitetaan maalämmön potentiaali kunnan alueella ja tarjotaan kartoitus
63 kuntalaisille avoimen rajapinnan kautta.
- 64 • Palkataan energianeuvoja joka voi konsultoida taloyhtiöitä ja asukkaita
65 energiaremonttien toteuttamisessa.

66

67

68 **3. Liikenteen päästöt alas**

69
70

- 71 • Kuntien on aktiivisesti edistettävä ruuhkamaksujen käyttöönottoa.
- 72 • Toteutetaan ja laajennetaan kävelykeskustoja esimerkiksi sulkemalla katualueita
73 autoliikenteeltä, lisäämällä penkkejä, katukasvillisuutta ja terasseja sekä
74 muuttamalla katuja pihakaduiksi.
- 75 • Kielletään henkilöautojen läpiajo kaupunkien keskusta-alueilla.
- 76 • Autokannan uudistumista on edistettävä lisäämällä sähköautojen latauspisteitä.
- 77 • Luovutaan pysäköintinormeista ja siirrytään käyttäjä maksaa -periaatteeseen
78 pysäköinnin järjestämisessä.

79
80

81 **4. Kulutuksesta kestävä**

82
83

- 84 • Edistetään rakentamisen kiertotaloutta normien ja kannustimien avulla,
85 esimerkiksi laajentamalla kierrätysvelvollisuutta ja tukemalla materiaalien
86 uusiokäyttöä.
- 87 • Kestävän kehityksen mukaista puurakentamista ja muita fossiilittomia
88 materiaaleja suosivia ratkaisuja tuetaan, esimerkiksi rakentamisen sääntelyä
89 kehittämällä ja kaavamääräyksillä.
- 90 • Julkisessa ruokailussa oletusvaihtoehtona tulee olla kasviperäinen ruokavalio.
- 91 • Kuntien julkisissa hankinnoissa on huomioitava kiertotalous, ilmastovaikutukset
92 ja vastuullisuus.
- 93 • Tarjotaan kulutukseen perustumattomia julkisia tiloja ja lisätään
94 mahdollisuuksia lainaamisen ja yhteisomistajuuteen.
- 95 • Edistetään yhteiskäyttöisten kulkuneuvojen tarjontaa ja sujuvaa käyttöä.
- 96 • Tuetaan kiertotalouteen perustuvien yristysten toimintaa kuntatasolla.

97

98 **Luontoa suojellaan kunnissa**

99

100 Monimuotoisella kaupunkiluonnolla on suuri merkitys niin ihmisten hyvinvoinnin kuin
101 globaalin ympäristökriisin torjumisen kannalta. Maankäytön suunnittelun ja
102 viherrakentamisen avulla suojellaan luonnon monimuotoisuutta kunnissa.
103 Viheralueiden määrälle ja laadulle on asetettava selkeät mitattavissa olevat tavoitteet.
104 Viherkäytävillä ja viheralueiden yhtenäisyydellä on erityisen suuri merkitys lajien
105 monimuotoisuuden kannalta. Ekologiset käytävät ehkäisevät liikenneinfrastruktuurin
106 aiheuttamaa luontoalueiden katkaisemista ja tarjoavat eläimille turvallisen kulkuväylän.

107 Säilyttämällä ja palauttamalla ekosysteemejä voidaan rajoittaa ilmastonmuutoksen
108 vaikutuksia. Kasvillisuuden peittämät pinnat vähentävät tulvariskiä, puhdistavat
109 kaupungin ilmaa ja tarjoavat elintilaa eläin-, hyönteis- ja kasvilajistolle. Tiiviissä
110 kaupunkiympäristössä uusi rakentaminen tulee toteuttaa nykyisen kaupunkirakenteen
111 sisällä ja sitä jatkaen, jotta mahdollisimman yhtenäiset ja verkottuneet viheralueet
112 saadaan säästettyä. Jokaiselle kuntalaiselle on turvattava pääsy lähiluontoon.

113

114 **5. Turvataan luonnon monimuotoisuutta ja suojellaan arvokkaat** 115 **viheralueet**

116

- 117 • Otetaan kaikessa maankäytön suunnittelussa huomioon luonnon
118 monimuotoisuuden turvaaminen.
- 119 • Uusi rakentaminen tulee toteuttaa nykyistä kaupunkirakennetta jatkaen
120 turvaten yhtenäiset ja verkottuneet viheralueet.
- 121 • Luodaan jokaiseen kuntaan luonnonsuojeluohjelma, jossa turvataan
122 monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden luontokohteiden määrä.
- 123 • Otetaan viherkerroinmenetelmä käyttöön viheralueiden tarpeen
124 määrittelemiseksi.
- 125 • Edistetään kaavoituksella vertikaalista ja horisontaalista viherinfrastruktuuria,
126 kuten esimerkiksi viherkattoja ja -seiniä.
- 127 • Vahvistetaan viher- ja virkistysyhteyksiä luomalla yhtenäinen puistojen ja
128 kaupunkiluonnon verkosto.

129

130 **Tehdään feminististä politiikkaa ja torjutaan eriarvoisuutta** 131 **kunnissa**

132

133 Feministinen politiikka on eriarvoisuutta ja eriarvoistavia rakenteita torjuvaa
134 politiikkaa. Vihreiden nuorten feminismi on intersektionaalista, eli ottaa sukupuolten
135 tasa-arvon lisäksi huomioon erilaisten syrjäytyperusteiden risteämisen ja
136 yhteisvaikutuksen.

137

138 Kunnissa ennaltaehkäistään ja torjutaan eriarvoisuutta koulutuksen, julkisten
139 palveluiden, kaavoituksen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden avulla. Laadukkaat
140 julkiset palvelut on taattava kaikille niitä tarvitseville taustasta riippumatta.
141 Yhdenvertaisilla ja ennaltaehkäisevillä palveluilla kunnissa kavennetaan terveys- ja
142 hyvinvointieroja ja ehkäistään syrjäytymistä.

143

144 **6. Feministiset kunnat**

145

- 146 • Tarjotaan maksuton ehkäisy alle 30-vuotiaille
- 147 • Tarjotaan maksuttomia kuukautisvälineitä.
- 148 • Kehitetään seksuaalineuvonnan laatua ja saavutettavuutta.
- 149 • Kuntien tulee torjua rasismia ja syrjintää esimerkiksi kouluttamalla kuntien
- 150 työntekijöitä syrjivistä rakenteista.
- 151 • Tuetaan asunnottomuutta purkavia käytäntöjä Asunto ensin -mallin mukaisesti,
- 152 lisätään asumisneuvontaa ja muuta asumiseen kohdistuvaa matalan kynnyksen
- 153 sosiaalityötä.
- 154 • Taataan paperittomille ihmisille yhdenvertaisesti välttämättömät sosiaali- ja
- 155 terveyshuollon peruspalvelut koko Suomessa.
- 156 • Edistetään kuntien vammaispalveluiden hankinnoissa osatyökykyisten
- 157 työllistämisen kriteerin huomioimista.

158

159

160 **7. Julkiset palvelut ovat vihreän hyvinvointivaltion perusta**

161

- 162 • Luovutaan terveyskeskusmaksuista.
- 163 • Panostetaan ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon, joka vähentää
- 164 erikoissairaanhoidon kustannuksia.
- 165 • Sitoudutaan potilasjonojen lyhentämiseen. Tarvittaessa tarkastellaan
- 166 hoitotakuun kriteerejä ja lisätään henkilöstön määrää jonojen purkamiseksi.
- 167 • Sosiaali- ja terveystalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta tulee ensisijaisesti
- 168 arvioida käyttäjien näkökulmasta.
- 169 • Turvataan laitoshoidon saavutettavuus ja sen laatu sitä tarvitseville ikäihmisille
- 170 avopalveluiden ohella.
- 171 • Toteutetaan terapiatakuu.
- 172 • Tehostetaan mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä niiden yhteistyötä.
- 173 • Lisätään erityisesti ennaltaehkäisevien palveluiden, kuten lapsiperheiden
- 174 kotipalvelun saatavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta.
- 175 • Turvataan sosiaali- ja terveystalvelujen kielellinen saavutettavuus. Asiakkaalla
- 176 tulee aina olla halutessaan mahdollisuus käyttää tulkkia.
- 177 • Kehitetään harvaan asuttujen alueiden tueksi terveysbusseja, yksilöllistä
- 178 yhteydenpitoa sekä monipuolista teknologiaa sote-palveluiden toteuttamiseksi.
- 179 • Edistetään haittoja vähentävää päihdepolitiikkaa perustamalla laillisia
- 180 huumeiden käyttötiloja.

181

182

183 **8. Ehkäistään eriarvoistumista**

184

- 185 • Kaikille asuinalueilla tulee kaavoittaa eri kokoisia, hintaisia ja
186 hallintamuodoiltaan vaihtelevia vuokra- ja omistusasuntoja, sekä erimuotoisia
187 kunnallisia palveluja ja julkisia tiloja.
- 188 • Rakennetaan riittävästi edullisia opiskelija-asuntoja.
- 189 • Varmistetaan kohtuuhintaisen joukkoliikenteen saavutettavuus. Alennetaan
190 joukkoliikennelippujen hintaa ja pidetään huolta, että erityisryhmille kuten
191 opiskelijoille ja nuorille on vähintään 50% alennus.
- 192 • Ennaltaehkäistään asuinalueiden välistä eriarvoistumista ja koulutusasteen
193 periytymistä myöntämällä lisärahoitusta ja positiivista erityiskohtelua tukea
194 tarvitseville kouluille.
- 195 • Kaavoitetaan riittävästi asuntoja suurten kaupunkien keskustoihin ja
196 houkuttelevimmille alueille, jotta asuntojen hintojen ja vuokrien kasvu pysyy
197 kohtuullisena.
- 198 • Hillitään varallisuuserojen kasvua korottamalla kiinteistöveroja suurten
199 kaupunkien keskusta-alueilla.

200

201

202 **9. Huomioidaan esteettömyys**

203

- 204 • Esteettömyyden tulee ohjata kuntien kehittymistä ja rakentamista. Helpotetaan
205 ihmisten arkea huomioimalla esteettömyys niin julkisissa hankkeissa ja
206 palveluissa kuin asuntorakentamisessakin.
- 207 • Esteettömyyden tulee kattaa kaikki aisti- ja liikkumisesteet sekä sosiaalisen
208 osallistumisen esteet.
- 209 • Rakennusten suunnittelussa tulee huomioida turvallisuusnäkökulmat ottamalla
210 huomioon mm. lasten, ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten tarpeet.

211

212

213

214 **10. Turvataan jokaiselle nuorelle harrastus**

215

- 216 • Kuntien tulee tarjota vapaa-ajan oleskelu, harrastus ja kulttuuritiloja nuorten
217 käyttöön.
- 218 • Tuetaan taloudellisesti vähävaraisten perheiden lasten osallistumista
219 harrastuksiin.
- 220 • Kuntien liikunta- ja kulttuuritukien tulisi kohdistua matalan kynnyksen
221 harrastuksiin jotka huomioivat nuorten moninaisuuden.

- 222 • Luodaan kunnissa yhteiset käytännöt puoluepoliittiselle toiminnalle julkisissa
223 tiloissa ja kouluissa. Tuetaan myös kansalaisjärjestöjen näkymistä kouluissa.

224
225

226 **Panostetaan laadukkaaseen ja tasa-arvoiseen koulutukseen** 227 **kunnissa**

228

229 Kaikilla lapsilla ja nuorilla tulee olla oikeus maksuttomaan ja laadukkaaseen
230 koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Kunnissa turvataan
231 koulutuksen edellytykset toiselle asteelle asti.

232
233

234 **11. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu ja varhaiskasvatus**

235

- 236 • Yhtäläinen, laadukas ja kattava varhaiskasvatusoikeus on turvattava kaikille
237 lapsille.
- 238 • Kaikissa kunnissa on turvattava riittävät resurssit varhaiskasvatuksen laadun,
239 henkilöstön hyvinvoinnin ja pienten ryhmäkokojen takaamiseksi.
- 240 • Edetään kohti maksutonta varhaiskasvatusta.
- 241 • Tehdään toisesta asteesta maksuton ja kaikkia oppijoita tasa-arvoisesti
242 kohteleva peruskoulu ja toinen aste.
- 243 • Panostetaan ammatillisen koulutuksen laatuun ja rahoitukseen.
- 244 • Tehdään kouluissa yhdenvertaisuussuunnittelua
- 245 • Lisätään kouluhenkilökunnan koulutusta yhdenvertaisuusasioista ja nimetään
246 kouluihin tasa-arvosta sekä yhdenvertaisuudesta vastaavat henkilöt.
- 247 • Tuetaan opiskelijoiden jaksamista ja mielenterveyttä, resursoidaan riittävästi
248 koulupsykologeja.
- 249 • Ryhmäkoot on pystyttävä pitämään tarpeeksi pieninä, jotta voidaan huomioida
250 erilaisten oppijoiden yksilölliset tarpeet.

251
252
253

254 **Osallistavat ja avoimet nuorten kunnat**

255

256 Hyvä kotikunta on kunta, jonka päätöksentekoon jokaisen on helppoa vaikuttaa. Tämä
257 vaatii sen, että jokaisella kuntalaisella on riittävä osaaminen vaikuttamisesta. Lisäksi
258 kuntahallinnon rakenteiden tulee olla läpinäkyviä ja demokratiaa ja osallisuutta on

259 tuettava aktiivisesti. Kuntien tulee myös pyrkiä toimimaan yhdenvertaisuutta tukevana
260 työnantajina ja organisaatioina.

261

262

263 **12. Edistetään avoimuutta parantavia rakenteita**

264

- 265 • Otetaan käyttöön osallistuva budjetointia kaikissa kunnissa.
- 266 • Vahvistetaan kuntalaisaloitteiden merkitystä kuntien päätöksenteossa.
- 267 • Tehdään kunta- ja poliittisista avoimempaa striimaamalla valtuuston kokouksia.
- 268 • Järjestetään kuntien rekrytoinnit aina anonyymisti.
- 269 • Lisätään avoimuutta käsiteltäessä osakeyhtiöiden asioita kunnallisissa
270 päätöksentekokoelimityksissä.
- 271 • Näytetään esimerkkiä vastuullisena työnantajana palkkaamalla vakituisesti
272 olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä sen sijaan, että ketjutettaisiin
273 määräaikaista työsuhdetta tai keploteltaisiin harjoittelijoilla.

274

275

276

277 **13. Edistetään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia**

278

- 279 • Tuetaan ja laajennetaan vaikuttamismahdollisuuksia kouluissa järjestämällä
280 vaalit oppilas- ja opiskelijakuntien hallituksiin, luomalla luokkavaltuustoja ja
281 järjestämällä äänestyksiä oppilaita ja opiskelijoita koskevista asioista.
- 282 • Järjestetään kouluissa valtakunnallisten vaalien varjovaaleja. Toteutetaan
283 varjovaalit valtakunnallisia vaaleja vastaavalla tavalla.
- 284 • Tuetaan erityisesti niiden ihmisryhmien vaikuttamismahdollisuuksia, joiden ääni
285 ei muuten tule kuulluksi päätöksenteossa. Kiinnitetään huomiota poliittisen
286 aktiivisuuden ja sosioekonominen tausta kytköksiin esimerkiksi kouluissa.
- 287 • Edistetään demokratiakasvatusta ja kannustetaan aktiiviseen kansalaisuuteen
288 kaikilla koulutusasteilla.
- 289 • Korostetaan nuorisovaltuustojen roolia merkittävänä päätöksentekokoelimityksinä ja
290 vaikuttamiskanavana. Vahvistetaan nuorten läsnäolo- ja puheoikeutta
291 kunnallisissa lautakunnissa ja vastaavissa päätöksentekokoelimityksissä. Otetaan
292 nuorten tekemät aloitteet aidosti valtuustojen käsittelyyn pelkän kuulemisen
293 sijaan.

294